HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאי. מי ממרינן מרגע שדות שקניתיה לך נשדפו או דלמא ממר ליה מילו היו זרועות תבואה מף הן נשדפו: **ורע אחר מאי.** מס תמנע לומר מספסמא נאו הספסקה היא משום דלאו בכלל גזילת פורענות התבואה הוא דממר ליה מילו מיהו נמי מישתדוף זרע אחר מי הוי הספסקה: **ותגזר חומר.** מה שתפסקה מן היוצר יעשה ואני לא נקנתי מן השמים בתמילת השנה שיליחי נשעוריס שלא בתקון: **כל שדותיו.** בכל מקום שהן: **נאמן.** מזלך: **כולהו ארעתיה.** ופאי יאמן בשקעה אחרת: **היפה שנה שדפון.** גבי מוכר בזמן שהיובל נוהג שאינו מותר לו לגמול פחות משתי שניס תנן להי בערכין (דף כט:): **או שניס כשני חלוקו.** שלא ירדו גשמיס: **מילו עולה לו מן המנין.** שתי שניס: **הא מילא מבואה נדוכתא אחריתי.** אע״ג דהשתא נתגל מישתדוף ממרינן לתא דידיה [1] (מזל דידיה) גרס [2] וסלקינן ליה מגרע מדמיס מה שמגיע לשנה אחת כמילו היו שם פירות: **שיש נהן תבואה.** נשוס מקום בתרן: **אפקעתא דמלכא.** המלך ביטלו מלזורעה ושרי היא כמו שאינה ולא קראה הכתוב לישראל שנת תבואה: **חלא מעשה.** מי כמתן לליתה: **לא תעלה לו בגירוע.** מקדיס שדהו ונא לפדומו שנתן לו הכתוב פדיון בתחילת היובל ממשיס שקל כסף (ויקרא כז) ואס אחר היובל ואחב לו הכהן וגו׳ ונגרע מערכך (שס) שניס שעברו הוא מגרע מן המשקון כמה שמגיע להס ונותן כמה שמגיע לשניס הבאות. וכיון דבשביעית כמתן לליתנהו למה הן נמנות לפחות את הפדיון דתנן נותן סלע ופודדין לשניס הבאות שזהו המשקון המגיע לכל שנה כשאתה מחלק ממשיס סלעיס למ״ט שניס נמצאו שביעיות מועילות לגרע הפדיון דמי מדלית שבע שמיטות ותחלק ממשיס שקליס למ״ב שנה מגיע לכל שנה קרוב לסלע ודיגר: **נמשטח ניה פירי.** הלכך סלקא ליה דגבי פדיון שדה אחוזה לא כתיב שני תבואות: **לא שנו.** אס מכת מדינה היא מנכה לו: **אכל לא זרעה.** ומשתדוף רוצא דבתגר לא מנכה ליה: רבי חנינא בן דוסא בתענית תענית: פעס

אי הוית חזית לאשתיורי לך הוי משתייר לך מדנפשך. גבי מוכר מיבא למימר הכי לאפילו יפטור אותו המוכיר מליתן מכירותו הרי לא נשתייר כלום דנשדף כל השדה מיירי והא דקתני מנכה לו ליעגת קלילא נקט לי גמי נשתר קנת נשדה לא חשיב שיור המעט הגמלת לעניין שיהא קורא כי נשתרנו מעט מהרבה כיון שנשדה לא פלט מהספסד מרובה אבל מחכיר שגוף הקרקע שלו וממנו יש לו לקבל מכירותו כדאמר לעיל מארעתי קבעינא יכול המוכיר לומר לאוכר כי נשתרנו מעט מהרבה והרי נשתר לי מכירותי מה שקנאתי עמך כך וכך כורין: **אלא מעתה שביעית תעלה בו׳.** תימה מאי שלא מעתה נלאו הכי תקשה אברייתא ממאי אין שביעית עולה מן המנין כיון דלא דמי לשני מליהו וי״ל דשפיר קאמר שלא מעתה דאי אמרת דמכת מדינה לא חשיב שיור דשני מליהו אמי שפיר דהוה תליון טעמא כמה שזו השדה אינה לאויה לתבואה לא מיקרי שני תבואות והיינו כי ליכא אבל תבואה בעולם כגון שני מליהו אבל יש תבואה בעולם חשיב שדה זו לאויה לתבואה אף על גב דלמישתדוף רוצא דבתגר אבל שביעית ולאי אף על גב דליכא תבואה בחו״ל שדה זו אינה לאויה לתבואה ואפי׳ הכי גזירת הכתוב הוא כיון דליכא תבואה בעולם עולה לו מן המנין ג״כ אפי׳ שביעית שביעית שני ומשני שביעית אפקעתא דמלכא הוא ולאי אפשר להיות תבואה בארץ בהיתר כלל ולהכי לא מקרי שנת תבואה אבל שנת שדפון דאע״ג דהוי מכת מדינה מי מישתדוף רוצא דבתגר חשיבא אפשר להיות בה תבואה כיון שיש בחו״ל בשוס מקום שהיה רוב תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ אמר ליה שביעית [3]אפקעתא דמלכא היא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגירוע אלמה תנן [4]ה״נותן סלע ופונדיון לשנה אמר ליה שאני התם דחזיא למישטחא בה פירי אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב [5]אבל לא זרעה כלל לא דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים בי [6]לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו מתיב רב ששת [7]רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי נימא ליה אי הוית התם הוה מקיים [8]בי [5]גם את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך משום דאמר ליה אי הוית חזית לאיתרחושי לך ניסא הוה איתרחיש לך ניסא [9]כר׳ חנינא בן דוסא דתתין עיזי דובי בקרנייהו ונימא ליה נהי דלניסא רבה לא הוה חזינא לניסא זוטא חזינא

לא מצי למימר הוה מקיים בי ותגזר תומר ויקם לך דנשתמת לא היה מקבל הקדוש ברוך הוא תפלתו של זה שיעשה לו נס ולא קתמר לעיל הוה מקויים בי ותגזר תומר תלא לפי שמתפלל על מין אחד של חטין: וקיימא

מאי זרע אחר מאי חיטי לגבי שעורים כזרע אחר דמי או לא כל העולם כולו בשדפון ושלו בירקון אי נמי כל העולם כולו בירקון ושלו בשדפון מאי תיקו אמר ליה זרעה חיטי ואזל הוא וזרעה שערי ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי דילה מאי מי אמרינן דאמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא או דלמא מצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים בי [1]ותגזר אומר ויקם לך [א]מסתברא דאמר ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור נשתדפו כל שדותיו של מחכיר ואשתדוף נמי הא בהדייהו ולא אשתדוף רובא דבאגא מאי מי אמרינן כיון דלא אשתדוף רובא דבאגא לא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה האי משום לתך דידך הוא דהא משתדפו כל שדותיך [2]מסתברא דאמר ליה אי משום לתאי דידי הוה משתייר לי פורתא כדכתיב [2]כי נשארנו מעט מהרבה נשתדפו כל שדותיו של חוכר ואשתדוף רובא דבאגא ואשתדוף נמי הא בהדייהו מאי מי אמרינן כיון דאשתדוף רובא דבאגא מנכי ליה או דלמא כיון דאשתדוף כולהו ארעתיה מצי אמר ליה משום לתך דידך הוא דהא משתדפו כל שדותיך [3]מסתברא דאמר ליה משום לתאך הוא אמאי הכא נמי נימא ליה אי משום לתאי דידי הוא הוה משייר לי פורתא דהוה מקיים בי כי נשארנו מעט מהרבה משום דאמר ליה אי הוה חזית לאישתיורי לך מידי הוה משתייר לך מדנפשך מיתיבי [ב]היתה שנת שדפון וירקון או שביעית או שהיו שנים כשני אליהו אינו עולה לו מן המנין קתני שדפון וירקון דומיא דשנים כשני אליהו מה שני אליהו דלא הוי תבואה כלל אף הכא נמי דלא הוי תבואה כלל אבל [ג] דאיכא תבואה סלקא ליה ולא קאמרינן מכת מדינה היא אמר רב נחמן בר יצחק שאני התם דאמר קרא [3]במספר שני תבואות ימכר לך שנים שיש בהן תבואה בעולם אמר ליה רב אשי לרב כהנא אלא מעתה שביעית תעלה לו מן המנין דהא איכא תבואה בחוצה לארץ אמר ליה שביעית [3]אפקעתא דמלכא היא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא אלא מעתה שביעית לא תעלה לו מן הגירוע אלמה תנן [3]ה״נותן סלע ופונדיון לשנה אמר ליה שאני התם דחזיא למישטחא בה פירי אמר שמואל לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב [1]אבל לא זרעה כלל לא דאמר ליה אילו זרעתה הוה מקיים בי [4]לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו מתיב רב ששת [7]רועה שהיה רועה והניח עדרו ובא לעיר ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואמאי נימא ליה אי הוית התם הוה מקיים [ה]בי [5]גם את הארי גם (את) הדוב הכה עבדך משום דאמר ליה אי הוית חזית לאיתרחושי לך ניסא הוה איתרחיש לך ניסא [ו]כר׳ חנינא בן דוסא דתתין עיזי דובי בקרנייהו ונימא ליה נהי דלניסא רבה לא הוה חזינא לניסא זוטא חזינא

לו א מיי׳ פ״ח מהל׳ שכירות הלכה ה סמג עשין פט טוש״ע ח״מ סי׳ שכב סעיף ג:
לו ב ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ו:
לח ד מיי׳ פי״ח מהל׳ יום הלכה י:
לט ה מיי׳ פ״ד מהל׳ ערכין הלכה ו:
מ ו מיי׳ פי״ח מהלכות שכירות הל׳ ה סמג עשין פט טוש״ע ח״מ סי׳ שכב סעיף ג:
מא ז [מיי׳ פ״ג מהל׳ שכירות הלכה ח טוש״ע ח״מ סי׳ רלח סעיף יב ופי׳ סג סעיף י]:

ו) ערכין כט: [ע״ש], ב) [ועיל לט. לקמן קט.], ג) [ערכין כה.], ד) ועיל מג. [ע״ש] לג.; ה) פ״ק דף ו) תענית כה., ו) פ״ק תינו. רש״ל,

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אבל היכא דאיכא תבואה סלקא: (ב) רש״י ד״ה הא מיכא וכו׳ דיליה נגרס הכי״ד ואפ״ג מ״ס סלקא ליה: (ג) תוס׳ ד״ה אלא וכו׳ דלי ממרת בשלמא דמכת מדינה: (ד) בא״ד כי אישתדוף רוצא: (ה) ד״ה מקויס וכו׳ רוא גבורה כ״ל ואות ו׳ נמחק:

מוסף רש״י

אינו עולה לו מן המנין. דהאי שניס, דהא שני תבואות כתיב, שני שניס כלומיין לתבואה תעמה בין לוקח (ערכין כט:). **אפקעתא דמלכא היא.** מלות המלך (לעיל לט.). **דמתיין עזי דובי בקרנייהו.** כ׳ מגיע בן בקרנייהו דוב שיה הגי עזי, דוקא הוו ליה קא משמען עזים דמנו ליה קא משמען עזים (שדות) דאמר מי קא משמען ניכליהו דובי (דובים וחבים בשדות) ומי לא כל שדא בקרנייהו, לאומעא מיימי דוקא בקרנייהו מדא ומדא דוקא בקרנייהו (תענית כה. ורש״י).